

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Економіка, планування та управління бізнесом»

**на тему: «Економічне обґрунтування стратегії інноваційного
розвитку підприємства (на прикладі ДП «Ізмаїльський морський
торговельний порт»)»**

Виконавець:

студентка ФЕУП

Єфременко Аліна Андріївна

(підпис)

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Янковий Володимир Олександрович

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ратифікація Угоди про асоціацію з Європейським союзом зумовила стратегічних перетворень національної економіки як необхідної умови формування Україною статусу повноправного члена європейської економічної спільноти. Як наслідок, динамічні трансформації у сфері науково-технічних досягнень, транскордонної інтеграції, розширення внутрішніх ринків та активізації глобальної економічної кооперації впливають на діяльність вітчизняних підприємств, зумовлюючи необхідність проведення своєчасних та адекватних змін. За цих умов стратегічні зміни мають стати інструментом розвитку та ефективного функціонування підприємств.

Стратегічний характер змін означає, що вони пов'язані із довгостроковими радикальними перетвореннями і передбачають якісні зрушення на підприємстві через впровадження інноваційних технологій, продуктів, послуг, процесів, розширення комунікацій і застосування новітніх форм співробітництва. Оптимізацію постачання і дистрибуції. Створення віртуальних мереж для розширення міжнародних операцій та ринків тощо. Вибір типу об'єктів змін визначається потенціалом проведення стратегічних змін, що представляє сукупність можливостей для переходу від поточного стану підприємства до бажаного в майбутньому. У зв'язку з цим, загострюється необхідність розроблення нових підходів, принципів і технологій формування та оцінювання потенціалу стратегічних змін як визначальної передумови генерування бізнес-ідей, чіткої постановки цілей, розроблення та успішної реалізації стратегічних рішень щодо ефективного функціонування та інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.

Теоретичні, методологічні та загально методичні питання становлення інноваційної політики країни та стратегії розвитку вітчизняних підприємств останнім часом цікавило багатьох вітчизняних науковців. Здебільшого дослідження проводили такі вчені, як В.Д. Маркова, Я.В. Мочалова, В.С. Коталько, К.В. Ларина, М.Г. Саєнко, Л.Є. Довгань, В. П. Сладкевич, Г.В. Осовська, А.В. Трачук, А.Г. Поршнев, Т.Г. Дудар, Г.В. Мітченко, Л.В. Страшинська, Л.О. Коростильова та багато інших. Ці дослідники створили теоретичний базис стратегічного управління змінами, в рамках якого визначили певну етапність реалізації стратегічного інноваційного розвитку, виділили його види та встановили характеристики, створили відповідне методичне забезпечення та організаційний інструментарій управління цими процесами.

Віддаючи належне науковій і практичній значущості результатів дослідженні вітчизняної та зарубіжної шкіл стратегічного управління змінами, слід зазначити що сьогодні недостатньо уваги приділяється теоретико-методичному забезпеченню дослідження інноваційної стратегії, а саме підходам та методам її формування та оцінювання як об'єкту стратегічного управління розвитком підприємства. Актуальність, практична значущість і недостатня розробленість зазначених питань зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи магістра, мету та задачі дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи – проаналізувати та обґрунтувати вплив інноваційної політики та стратегії на розвиток підприємства та запропонувати шляхи ефективного управління розвитком підприємства.

Мета даної кваліфікаційної роботи магістра реалізується через конкретні **завдання**:

- узагальнити отриману інформацію за результатами прикладних досліджень проблеми стратегічного розвитку;
- проаналізувати складові та основні етапи стратегії інноваційного розвитку підприємства;
- дослідити проблеми розвитку портової галузі та зокрема досліджуваного підприємства;
- визначити основні витрати на впровадження інноваційного проекту;
- обґрунтувати доцільність впровадження інноваційного проекту;
- оцінити можливі ризики інноваційного проекту та їх вплив на діяльність підприємства;
- розробити систему заходів для мінімізації ризиків.

Об'єкт дослідження – процес обґрунтування стратегії інноваційного розвитку підприємства в галузі надання послуг морськими портами.

Предмет дослідження – економічне обґрунтування стратегії розвитку підприємства портової галузі шляхом впровадження на ньому інноваційного проекту.

Методи дослідження – при розкритті сутності стратегії інноваційного розвитку було використано загальнонаукові методи дослідження, такі як аналогія, індукція та дедукція, а також формалізація; при виявленні основних проблем галузі, в якій веде свою господарську діяльність досліджуване підприємство було використано метод аналізу та синтезу; для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства були використані наступні економіко-математичні методи: системно-структурного аналізу, економіко-статистичного аналізу (табличний, групування, класифікації); для оцінки ризиків інноваційно-інвестиційного проекту були використані методи експертної діагностики, а саме: порівняння, оцінювання, та інші.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації та монографічні видання українських і зарубіжних учених, нормативно-законодавчі акти України й інших країн, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, агентств, дані звітності підприємств, організацій і установ та ін.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення кваліфікаційної роботи оприлюднені у тезах «Інноваційна стратегія як інструмент управління сталим розвитком сучасного підприємства» (V Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення», м. Одеса, 14-15 вересня 2017 р.). Основні результати досліджень у кваліфікаційній роботі знайшли відображення у статті «Стратегічні аспекти управління інноваційною діяльністю українських підприємств» (Науковий Вісник ОНЕУ. – 2017. – Вип. № 7-8 (249-250). – с. 53-64.).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретико-методологічні основи формування стратегії інноваційного розвитку підприємства**» розглянуто сутність стратегії розвитку

підприємства, її концепції, фактори, які обумовлюють вибір відповідної стратегії розвитку підприємства та особливості етапів її декомпонування.

У другому розділі *«Аналіз фінансово-господарської діяльності державного підприємства «Ізмаїльський морський торговельний порт»* надано загальну характеристику досліджуваного підприємства; проаналізовано динаміку його господарської діяльності; проведено експрес-діагностику фінансово-економічного стану підприємства; розраховано та проаналізовано динаміку рентабельності підприємства⁴ обґрунтовано доцільність впровадження інновацій на підприємствах портової галузі шляхом виявлення основних проблем гальмування її розвитку.

У третьому розділі *«Оцінка економічної ефективності проекту впровадження інновацій на державному підприємстві «Ізмаїльський морський торговельний порт»* запропоновано впровадження інноваційно-інвестиційного проекту безпілотного літаючого апарату на підприємстві для моніторингу території та запобігання настанню надзвичайних ситуацій; розраховано інвестиційний план та бюджет інноваційного проекту; побудовано операційний план реалізації проекту; виявлено можливу економію від провадження інноваційного проекту; розраховано показники ефективності інноваційно-інвестиційного проекту; охарактеризовано можливі ризики реалізації інноваційного проекту та запропоновано шляхи їх мінімізації.

ВИСНОВКИ

1. У даній кваліфікаційній роботі була висвітлена проблема стратегічного розвитку підприємств України у розрізі впровадження інновацій та проаналізовано можливість інноваційного розвитку державного підприємства «Ізмаїльський морський торговельний порт» шляхом впровадження проекту БПЛА «Стрепет-С». Було запропоновано придбання безпілотного літаючого апарату та побудування для нього злітно-посадкового майданчику для автономної підзарядки.

2. Аналіз господарської діяльності підприємства показав, що існує тенденція до зростання та розвитку ДП «ІЗМ МТП». Так виручка від реалізації продукції (послуг) у 2016 році порівняно із 2014 роком виросла на 548870,4 тис. грн. або на 217,6%. Проявляється тенденція росту валового прибутку у 2016 році порівняно із базовим 2014 роком на 116730 тис. грн. або на 240,6%. Фінансовий результат від операційної збільшився у 2016 році порівняно із базовим роком на 93444 тис. грн або на 253,2%. При цьому зріс фінансовий результат від звичайної діяльності на 94218 тис. грн. або на 255,3% за рахунок росту інших (неопераційних) доходів підприємства. Відповідно до вищезазначеної позитивної тенденції росту показників фінансово-господарської діяльності підприємства помітно зростання чистого прибутку підприємства на 75275 тис. грн. або на 247,5%.

3. При аналізі прибутковості підприємства було виявлено, що його діяльність є рентабельною. Ми бачимо зростання показнику рентабельності активів у 2016 році на 12 в.п. порівняно із 2014 роком. Це свідчить, що на 1 грн. вкладених коштів в активи підприємства приходиться вже не 0,07 грн. прибутку, а 0,19 грн. При цьому зростає й показник рентабельності власного капіталу з 9,25% у 2014 році до 25,25% або на 16,34 в.п. Це означає що 1 грн. власного капіталу підприємства приносила у

2016 році майже 0,26 грн прибутку. Майже не змінилось значення показнику рентабельності продажу у 2016 році порівняно із базовим роком та приріст склав лише 1,14 в.п. Це свідчить про те, що на покриття комерційних та управлінських витрат з 1 грн., що було отримано при реалізації послуг підприємства, уходить 0,13 грн. прибутку. Така ж ситуація склалася із показником рентабельності діяльності підприємства. Так в 2016 році порівняно із 2014 роком цей показник виріс лише на 1,67 в.п.

4. Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства є також задовільним, що свідчить про можливість підприємства вчасно розраховуватись по боргам. Умовою й гарантією виживання й розвитку будь-якого підприємства, як бізнес-процесу, є його фінансова стабільність. ДП «ІЗМ МТП» в стані «витримати» несподівані зміни ринкової кон'юнктури, і не опинитися на краю банкрутства. Більш того, чим вище його стабільність, тим більше переваг перед іншими підприємствами того ж сектора економіки в одержанні кредитів і залученні інвестицій.

5. Сформувавши початкові витрати на запровадження проекту у розмірі приблизно 410 тис. грн, було активізовано пошук коштів для його фінансування. Фінансування бюджету проекту планується здійснювати за рахунок власних коштів підприємства. Це обумовлено наявністю у підприємства вільних грошових коштів на поточному рахунку станом на 30 вересня 2017 року у розмірі 89 754,0 тис. грн.

6. Було обґрунтовано та розраховано майбутню економію від впровадження проекту. Так, завдяки впровадженню проекту планується загальна економія по підрозділу «загін охорони морського порту» у розмірі 15% або 635210,76 грн. Що стосується економії на витратах заходів цивільного захисту, то у проектній частині заплановано зменшення статті «виконання робіт протипожежного призначення» на 5% або на 30650 тис. грн. Загальна економія від впровадження проекту знаходиться за формулою та складатиме 665860,7 грн. на рік. На основі цих даних, а також сформованих витрат, було розраховано показники ефективності діяльності новоствореної компанії.

7. Розрахунок показників ефективності показав, що проект впровадження на ДП «ІЗМ МТП» безпілотника «Стрепет-С» є прийнятним, тому що виконуються наступні умови: чиста приведена вартість проекту склала 681403 грн, що відповідає умові $NPV > 0$; індекс прибутковості склав 2,8 або 180%, що відповідає умові $PI > 1$; модифікована внутрішня норма прибутковості склала 51,57%, що відповідає умові $IRR > СВК$; дисконтований період окупності проекту склав 15 місяців або 1,25 років, що менше граничного строку експлуатації безпілотного літаючого апарату.

8. На основі проведеного аналізу ризиків інноваційного проекту можна зробити висновок, що двома найбільш ризикованими ситуаціями є виробничо-технологічний ризик та операційний ризик, пов'язаний з відступом від цілей проекту і неможливістю підтримання управління проектом. Для цих двох ризикових сценаріїв розвитку подій коефіцієнт варіації виявився найбільшим і склав відповідно 0,13 і 0,11. За даними розрахунків точка беззбитковості для проекту склала 35850,97 грн. При цьому індекс безпеки проекту склав 0,946 – це крайня межа того, на скільки може зменшитися запланований обсяг виробництва зі збереженням беззбитковості проекту.

Отже, за результатами аналізу всіх аспектів впровадження інноваційного проекту безпілотного літаючого апарату «Стрепет-С» для моніторингу стану території державного підприємства «Ізмаїльський морський торговельний порт» можна сказати, що цей проект є прийнятним до виконання.

АНОТАЦІЯ

Єфременко А.А., «Економічне обґрунтування стратегії інноваційного розвитку підприємства (на прикладі ДП «Ізмаїльський морський торговельний порт»)», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою «Економіка, планування та управління бізнесом». – Одеський національний економічний університет. – м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес обґрунтування стратегії інноваційного розвитку підприємства в галузі надання послуг морськими портами. У роботі розглядаються теоретичні аспекти та концепції формування стратегії розвитку підприємства та особливості її декомпонування, основну увагу приділено інноваційній стратегії як запоруки сталого розвитку підприємства в умовах мінливого зовнішнього середовища. Проаналізовано динаміку основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства, проведено аналіз ділової активності та показників ліквідності підприємства. Запропоновано проект впровадження безпілотного літаючого апарату для моніторингу території підприємства та попередження настання надзвичайних ситуацій. Сформовано бюджет проекту, розраховані поточні витрати та спрогнозовано економію від впровадження проекту. Здійснено економічне обґрунтування доцільності реалізації проекту, охарактеризовані можливі ризики реалізації проекту.

Ключові слова: інноваційна стратегія, розвиток, інновації, проект, безпілотний літаючий апарат, економія, ефективність, ризик.

ANNOTATION

Yefremenko A.A. «Economic substantiation of strategy of innovative development of the enterprise (on example SE «Izmail Sea Commercial Port»)», thesis for Master degree in specialty 076 «Business, trade and exchange activity» under the program «Economics planning and business management». – Odessa National Economic University. – Odessa, 2018 year

Thesis consists of three chapters. Object of study – the process of substantiation strategy of innovative development of enterprise providing seaports services. Diploma thesis deals with theoretical aspects and concepts of enterprise development strategy and especially its decomposition, focuses on innovative strategies as a prerequisite for sustainable development of enterprises in a changing environment. The analyses of dynamics of the main indicators of financial and economic activities, the analysis of business activity and liquidity of the enterprise were done. The project of introduction of an unmanned aerial vehicle for monitoring the territory of the enterprise and prevention of emergencies was proposed. The budget of the project has been generated, current expenditures are calculated and projected savings from project implementation. The feasibility of the project implementation is feasible, the possible risks of project implementation were described.

Keywords: innovation strategy, development, innovation, design, unmanned flying vehicle, economy, efficiency, risk.